

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій
Кафедра германської філології

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

Спеціальність 035 «Філологія»

***Відповідність методичних прийомів виду мотивації як умова організації
навчального процесу***

Допущено до захисту «__» _____ 2020 р.

Зав. каф. германської філології _____ канд. філол. наук, проф. Кобякова І. К.

Виконала:
студентка групи ПР-61
Гужвенко Ірина Сергіївна

Науковий керівник:
канд. філол. наук
Куліш Владислава Сергіївна

Суми 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ МОТИВАЦІЇ У НАВЧАННІ УЧНІВ.....	5
1.1 Поняття та види мотивації.....	5
1.2 Особливості та процес формування позитивної мотивації в навчанні учнів.....	8
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИ СТИМУЛЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ.....	13
2.1 Методи для формування позитивної мотивації у навчанні учнів.....	13
2.2 Модель уроку для формування позитивної мотивації під час проведення уроку англійської мови.....	16
ВИСНОВКИ.....	23
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	26
ДОДАТКИ.....	29

ВСТУП

В умовах реформування освітньої системи, переходу на особистісно-діяльнісну і компетентнісну парадигму, впровадження інноваційних освітніх технологій відбувається переосмислення цілей, змісту і організації іншомовної освіти. У даний час все більшої актуальності в освітньому процесі набуває використання прийомів і методів, які формують вміння самостійно здобувати знання, знаходити і аналізувати необхідну інформацію, робити висновки й умовиводи, що підвищує важливість сформованості в учнів універсальних навчальних дій.

У зв'язку з цим великої актуальності набуває вдосконалення уроку як основної форми організації освітньої діяльності та методичних прийомів для створення позитивної мотивації як рушійної сили для успішного засвоєння іноземних мов. Метою уроку є засвоєння учнями знань, навичок і умінь, розвиток їх компетенцій, досягнення підсумкових результатів.

Протягом багатьох років в області педагогіки і психології приділяють багато уваги питанню мотивації. У даний час загальноприйнятим є той факт, що мотивація відіграє велику роль при вивченні іноземних мов. Дослідники наводять дані про зниження мотивації від класу до класу. До початку вивчення іноземної мови і на самому початку в учнів висока мотивація. Але в процесі оволодіння іноземною мовою ставлення учнів змінюється, так як їм необхідно долати різноманітні труднощі. У результаті зменшується мотивація, знижується успішність, яка, в свою чергу, впливає негативно на мотивацію. Вивчення проблеми підвищення мотивації у ході вивчення англійської мови є зараз актуальним.

Виходячи з актуальних потреб і специфіки вивчення предмета, важливим фактором в навчанні мовного спілкування англійською мовою є мотивація засвоєння іноземної мови.

Тож, тема бакалаврської роботи «Відповідність методичних прийомів виду мотивації як умова організації навчального процесу» є **актуальною**.

Аналіз літератури засвідчив, що проблемою відповідності методичних прийомів виду мотивації як умова організації навчального процесу займалися, як вітчизняні так і зарубіжні вчені, такі як: Близнюк О. І., Галопова С. В., Дон О. М., Кондратюк І. Г., Краснополський В.Е., Мілютіна З. Т., Осадчук Р. І., Brown H. D., Coombe Ch.

Метою даної бакалаврської роботи є вивчення та аналіз відповідності методичних прийомів виду мотивації як умова організації навчального процесу.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

1. Розгляд поняття та види мотивації.
2. Описати особливості та процес формування позитивної мотивації в навчанні учнів.
3. Охарактеризувати методи для формування позитивної мотивації у навчанні учнів.
4. Проаналізувати модель уроку для формування позитивної мотивації під час проведення уроку англійської мови.

Об'єктом дослідження є особливості та процес формування позитивної мотивації в навчанні учнів, в той час як **предметом роботи** є модель уроку для формування позитивної мотивації під час проведення уроку англійської мови.

Методи дослідження. У дослідженні були використані аналіз наукової, методичної та педагогічної літератури, аналітичний метод, метод узагальнення і метод педагогічного експерименту.

Теоретична значущість полягає у систематизації теоретичних передумов відповідності методичних прийомів виду мотивації як умова організації навчального процесу.

Практичне значення роботи полягає в тому, що її результати можуть бути використані в розробці лекційних та практичних курсів з англійської мови та методики викладання іноземних мов.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ МОТИВАЦІЇ У НАВЧАННІ УЧНІВ

1.1 Поняття та види мотивації

Навчальна діяльність займає майже всі роки формування особистості, починаючи з дитячого садка і закінчуючи навчанням у середніх та вищих професійних навчальних закладах. Отримання освіти – неодмінна вимога для будь-якої людини, тому проблема мотивації навчання є одним із центральних питань педагогіки та педагогічної психології, методики викладання іноземних мов.

У науковій літературі, присвяченій цьому питанню, увага приділяється, насамперед, вивченню мотивів навчання учнів. Ефективність навчальної діяльності та якість оволодіння комунікативною компетентністю залежать від сили мотивації, її структури та провідних навчальних мотивів. Необхідно знати мотиваційну структуру навчальної діяльності учнів, щоб при необхідності коригувати методи роботи та формувати позитивну мотивацію до навчання, підвищуючи тим самим ефективність навчального процесу.

У найбільш загальній формі мотивація до діяльності розуміється як сукупність рушійних сил, які спонукають людину до здійснення певних дій [4, с. 2]. Ці сили знаходяться ззовні і всередині людини і змушують її свідомо чи несвідомо виконувати певні дії. При цьому зв'язок між подразниками та реакціями людини залежить від її життєвого досвіду, виховання, емоційного стану, внаслідок чого різні люди можуть по-різному реагувати на однакові події.

Зауважимо, що мотивація – це поєднання внутрішніх і зовнішніх рушійних сил, які спонукають людину до активності, встановлюють межі та форми діяльності та надають цій діяльності зосередженості на досягненні певних цілей [20, с. 75]. Вплив мотивації на поведінку людини залежить від

багатьох факторів, багато в чому вона індивідуальна і може змінюватися під впливом зворотного зв'язку від діяльності людини. Навчальна мотивація – це особливий вид мотивації, включений у навчальну діяльність [18, с. 54].

У більш широкому розумінні мотивацію навчання можна розглядати як загальну назву процесів, методів та засобів заохочення учнів до продуктивної пізнавальної діяльності, до активного оволодіння змістом освіти [16, с. 65]. Як і будь-який інший тип мотивації, вона є системною і характеризується насамперед орієнтацією, стабільністю та динамікою.

Відповідно, аналізуючи мотивацію навчальної діяльності, необхідно не лише визначити домінуючий мотив, але й врахувати всю структуру мотиваційної сфери людини. Навчальна діяльність полімотивована, оскільки діяльність учня має різні джерела.

М. В. Матюхіна виділяє три типи мотивів залежно від джерел навчальної мотивації [2, с. 49]:

— внутрішні – пізнавальні та соціальні потреби (прагнення до суспільно затверджених дій та досягнень);

— зовнішні – визначаються умовами життя учня, які включають вимоги, очікування та можливості (вимоги пов'язані з необхідністю дотримуватись соціальних норм поведінки, спілкування та діяльності; очікування характеризують ставлення суспільства до навчання як норми поведінки, що приймається людиною і дозволяє подолати труднощі, пов'язані з виконанням навчальної діяльності; можливості – це об'єктивні умови, необхідні для розгортання навчальної діяльності);

— особисті – інтереси, потреби, ставлення, стандарти та стереотипи, а також інші джерела, що визначають прагнення до самовдосконалення, самоствердження та самореалізації у навчальній та іншій діяльності.

Взаємодія внутрішніх, зовнішніх та особистісних джерел навчальної мотивації впливає на характер навчальної діяльності та її результати. Відсутність одного з джерел призводить до зміни системи виховних мотивів або їх деформації. Процедура мотивації складається з таких психічних

процесів: сприйняття змісту мотиву, емоційна оцінка його особистісної значущості, осмислення змісту та оцінка мотиву, віра в мотив. Зміст мотиву залежить від типу мотиву.

Зміст внутрішніх мотивів – це знання учня про важливість вивченого матеріалу у світогляді, у пізнанні цього предмета у практичній діяльності. Сприйняття цих знань породжує відповідні уявлення у свідомості учня. Таким чином, зміст мотиву є його об'єктивною основою. Суб'єктивна основа мотиву – цінність навчального матеріалу для даної людини з її індивідуальними особливостями. Суб'єктивне значення формується шляхом порівняння об'єктивної цінності з суб'єктивною ціннісною системою та на основі емоційного переживання реального, людського, особистісного значення теми.

Зауважимо, що В. А. Гордашніков та А. Я. Осін виділяють такі групи мотивів [6, с. 49]:

- комунікативні мотиви (пов'язані з потребами спілкування);
- мотиви уникнення невдач (пов'язані з визнанням можливих неприємностей, незручностей, покарань, які можуть настати у разі невиконання діяльності);
- мотиви престижу (пов'язані з прагненням отримати або зберегти високий соціальний статус);
- професійні мотиви (пов'язані з бажанням отримати необхідні знання та вміння у обраній професійній галузі, стати кваліфікованим фахівцем);
- мотиви творчої самореалізації (пов'язані з прагненням до більш повного виявлення та розвитку своїх здібностей та їх реалізації, творчого підходу до вирішення проблем);
- навчально-пізнавальні мотиви (пов'язані зі змістом навчальної діяльності та процесом її здійснення; вказують на орієнтацію учня на оволодіння новими знаннями, навчальними вміннями; визначаються глибиною зацікавленості знаннями; мотиви, що вказують на орієнтацію учнів на

оволодіння методів отримання знань до яких також належать: інтерес до прийомів самостійного засвоєння знань, до методів наукового пізнання, до методів саморегуляції академічної роботи, раціональної організації власної роботи; відображають прагнення учнів виховувати себе, зосереджуватись на самовдосконаленні методів отримання знань);

— соціальні мотиви (пов'язані з різними типами соціальної взаємодії учня з іншими людьми; до соціальних мотивів також відносяться мотиви, виражені у бажанні зайняти певну позицію у відносинах з іншими, отримати їх схвалення та здобути довіру).

Отже, підсумовуючи зазначимо, що педагогічний процес повинен базуватися на відповідних мотивах і водночас створювати передумови для появи нових, вищих та більш ефективних мотивів, які наразі існують як перспективні в програмі вдосконалення. Висока позитивна мотивація відіграє роль компенсуючого чинника у разі недостатньо високих здібностей; однак у зворотному напрямку цей фактор не працює – жоден високий рівень здібностей не може компенсувати відсутність мотиву навчання або його низьку ступінь вираженості, не може призвести до значних успіхів у навчанні.

1.2 Особливості та процес формування позитивної мотивації в навчанні учнів

Як відомо, мотивація – це внутрішня психологічна характеристика людини, яка знаходить своє вираження у зовнішніх проявах, у ставленні людини до навколишнього світу та різних видах діяльності. Важливо, щоб весь процес навчання викликав в учня інтенсивний та внутрішній порив до знань, напружену розумову роботу [13, с. 4].

Розвиток учня буде більш інтенсивним та ефективним, якщо він буде включений у діяльність, що відповідає зоні його найближчого розвитку, якщо навчання стане причиною позитивних емоцій та педагогічної взаємодії учасників у навчальному процесі.

Представимо види мотивації [4, с. 3]:

1. Мотивація, яка лежить поза навчальною діяльністю :

«Негативна» – це мотивація учня, викликана свідомістю незручностей і неприємностей, які можуть виникнути, якщо він не буде навчатися.

«Позитивна»: визначається соціальними прагненнями (почуття громадянського обов'язку перед країною, родичами); визначається вузькими мотивами: схвалення інших, шлях до особистого благополуччя і т. д.

2. Мотивація, що полягає у самій навчальній діяльності – пов'язана безпосередньо з цілями навчання (задоволення, цікавості, набуття певних знань, розширення кругозору) – вона закладена в самому процесі навчальної діяльності (подолання перешкод, інтелектуальна активність їх здібностей).

Мотиваційна основа навчальної діяльності учня складається з таких елементів [8, с. 65]:

- орієнтація на навчальну ситуацію;
- усвідомлення сенсу майбутньої діяльності;
- свідомий вибір мотиву;
- постановка цілей;
- досягнення цілей (здійснення навчальної діяльності);
- прагнення досягти успіху (усвідомлення впевненості у правильності своїх дій);
- самооцінка процесу та результатів діяльності (емоційне ставлення до діяльності).

Знаючи тип мотивації, вчитель може створити умови для посилення відповідної позитивної мотивації. Навчання буде успішним, якщо внутрішньо прийняте учнем.

Представимо загальну структуру мотивації до навчання [10, с. 2]:

Пізнавальна мотивація. Глибокий інтерес до вивчення шкільного предмету у школі зустрічається рідко, але успішним учням легше даються різні, включаючи найскладніші, предмети. Якщо учень в процесі навчання

починає радіти, що чогось навчився, зрозумів, це означає, що він розвиває мотивацію, що відповідає структурі навчальної діяльності. На жаль, навіть серед успішних учнів надзвичайно мало дітей з навчально-пізнавальними мотивами. Ряд сучасних дослідників вважає, що причини, що пояснюють, чому деякі діти мають пізнавальні інтереси, а інші не мають, слід шукати, насамперед, на самому початку навчання в школі. Учень збагачується знаннями лише тоді, коли це знання для нього щось означає. Одним із завдань школи є викладання предметів таким цікавим та живим способом, щоб учень сам захотів їх вивчати та запам'ятовувати.

Мотивація на успіх. В учнів з високою навчальною успішністю чітко виражена мотивація досягнення успіху – бажання зробити добре, правильно виконати завдання та отримати бажаний результат. У школі ця мотивація часто стає домінуючою. Мотивація досягнення успіху, поряд з пізнавальними інтересами, є найціннішим мотивом; його слід відрізнити від престижної мотивації.

Престижна мотивація. Престижна мотивація характерна для дітей з високою самооцінкою та схильністю до лідерства. Це спонукає учня вчитися краще, ніж однокласники, виділятися серед них, бути першим. Якщо достатньо розвинені здібності відповідають престижній мотивації, вона стає потужним двигуном для розвитку відмінника, який досягне найкращих результатів навчання на межі своєї працездатності та важкої праці. Індивідуалізм, постійне суперництво зі здібними однолітками та нехтування оточуючими спотворюють моральну спрямованість особистості таких дітей. Якщо престижна мотивація поєднується із середніми здібностями, глибока невпевненість у собі, яка зазвичай не усвідомлюється дитиною, поряд із завищеним рівнем претензій призводять до бурхливих реакцій у ситуаціях невдачі.

Мотивація, щоб уникнути невдачі. У неуспішних учнів престижна мотивація не розвивається. Мотивація досягнення успіху, а також мотив отримання високих балів характерні для початку навчання у школи. Але

навіть у цей час чітко проявляється друга тенденція – мотивація уникати невдач. Учні намагаються уникати «двійки» та наслідків, які тягне за собою низький бал – невдоволення вчителя, батьків. До кінця школи у відстаючих учнів найчастіше втрачається мотив до успіху та мотив отримати високу оцінку (хоча вони продовжують покладатися на похвалу), а мотив уникнення невдачі набирає значної сили [3, с. 86]. Тривога, страх отримати погану оцінку надає навчальній діяльності негативного емоційного забарвлення.

Компенсаторна мотивація. До цього часу неуспішні учні також мають особливу компенсаторну мотивацію. Це мотиви, що супроводжуються навчальною діяльністю, які дозволяють утвердитися в іншій галузі – у спорті, музиці, малюванні, догляді за молодшими членами сім'ї тощо. Коли задовольняється потреба у самоствердженні у певній галузі діяльності низькі показники академічної діяльності не стають джерелом неуспішності. У процесі індивідуального та вікового розвитку структура мотивів змінюється. Зазвичай учень приходить до школи з позитивною мотивацією. Щоб його позитивне ставлення до школи не згасало, зусилля вчителя повинні бути спрямовані на формування стійкої мотивації до досягнення успіху, з одного боку, та розвитку освітніх інтересів, з іншого.

Формування стійкої мотивації досягнення успіху необхідне для того, щоб підірвати «позицію недооцінки», підвищити самооцінку та психологічну стабільність учня. Висока самооцінка неуспішними учнями своїх індивідуальних якостей та здібностей, відсутність комплексу неповноцінності та сумнівів у невпевненості в собі відіграють позитивну роль, допомагаючи таким учням утвердитися у здійснених для них видах діяльності, є основою для розвитку позитивної мотивації [6, с. 85].

Зазначимо, що важливим завданням школи є навчити учня ставити цілі. На різних уроках під час аналізу нового матеріалу, під час перевірки домашніх завдань доцільно спочатку довести учня до розуміння цілей уроку, а потім самостійно сформулювати власні, особисті цілі для нього. Важливою умовою є те, що вони повинні бути досяжними. Структуруючи взаємодію, потрібно не

тільки передбачити особливі ситуації, але розробити спеціальні завдання, що відображають складові навчальної діяльності [23, с. 102].

Тож, мотивація має найбільший вплив на продуктивність навчального процесу та визначає успішність навчальної діяльності. Відсутність мотиву до навчання неминуче призводить до зниження академічної успішності, деградації особистості та, зрештою, до вчинення правопорушень серед неповнолітніх. Можна зробити наступні висновки:

- мотивація є особливо важливим і специфічним компонентом навчальної діяльності;
- завдяки мотивації педагогічні цілі швидко перетворюються на розумові цілі учнів;
- за допомогою мотивації формується певне ставлення учнів до предмету та реалізується його ціннісне значення для особистісного розвитку;
- завдяки формуванню позитивної мотивації можна значно покращити показники якості пізнавальних процесів.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИ СТИМУЛЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ

2.1 Методи для формування позитивної мотивації у навчанні учнів

Сьогодні зафіксована мотиваційна криза серед учнів, які не хочуть вчитися так, як може запропонувати традиційна школа. Тому вчителі змушені вчитися переконувати дітей у важливості та корисності запропонованого навчального змісту, тобто подавати цю інформацію таким чином, щоб вона була актуальною та прийнятною учнями [15, с. 62].

У процесі навчання вчителю важливо оволодіти мистецтвом рекламної упаковки навчальної інформації. Адже основними елементами реклами є привернення уваги та збудження інтересу. Викликати бажання та побудити до дії – багато в чому співпадають з ключовими цілями уроку.

Предмет «Іноземна мова» орієнтований на практику, тому всі заняття практичні. Щоб створити на уроці атмосферу справжнього спілкування, вчитель сам повинен вміти спілкуватися: говорити природно, а не механічно, звертати увагу на реакцію та вміти враховувати інтереси учнів. Під час спілкування вчитель повинен вміло використовувати невербальні засоби спілкування (жести, міміку), які роблять його мовлення більш емоційним. Він повинен вміти правильно пересуватися по класу, стояти біля дошки, сидіти за своїм столом.

На уроках іноземної мови повинна панувати атмосфера сприятливого психологічного клімату та демократичних відносин. Уроки іноземної мови – це завжди уроки спілкування. Учитель і учень повинні стати рівноправними мовленнєвими партнерами. Іноземна комунікація принесе радість учням, якщо вони відчують, що відіграють важливу роль на уроці [12, с. 7].

Інтерес до предмету, бажання оволодіти ним більшою мірою залежать від того, які навчальні технології використовуються, як викладач навчає та як учні навчаються.

На уроках англійської мови у школі з метою розвитку та вдосконалення навичок спілкування можна застосовувати ігрові методи. Оскільки відомо, що гра – це організоване заняття, яке вимагає напруження емоційних та розумових сил, завжди передбачає рішення – що робити, що сказати, як перемогти. Бажання вирішити ці проблеми серед школярів посилює розумову діяльність. Для них гра, перш за все, захоплююча діяльність, в якій всі рівні. Почуття рівності, атмосфера захоплення та радості, відчуття здійсненності завдань – все це сприятливо впливає на результати навчання [22, с. 83].

Для розвитку інтелекту, пізнавальної діяльності дитини використовуються предметні ігри. Через іграшки – предмети – учні вивчають форму, колір, об'єм, матеріал тощо. Так, наприклад, під час вивчення теми «Food» учням можна запропонувати малюнки продуктів для їх опису.

Для розвитку пізнавальної діяльності можна використовувати дидактичні ігри. Вони вимагають від учня вміння розшифрувати, розгадати, а головне – знати предмет. Наприклад, таке завдання – вчитель «ховає» слова в таблиці з випадковим чином розташованими літерами, а учні повинні знайти приховані слова. Учні із задоволенням виконують такі завдання.

Для визначення рівня підготовленості учнів та стимулювання їх активності використовуються ігри на основі змагань.

Тож, ігри в навчальному процесі мають великий потенціал для подальшого формування та активізації у школярів навичок творчої, розумової та пізнавальної діяльності [22, с. 31].

У той же час пісні, відеоматеріали використовуються для розвитку навичок спілкування та стимулювання пізнавальної діяльності. Пісні та відео мотивують учнів інформувати про щось, запитувати. Наприклад, вивчаючи пісні, учні знайомляться з новими лексичними одиницями та вчаться вимовляти нові слова.

Пісні сприяють удосконаленню навичок вимови, для досягнення точності артикуляції, ритму та інтонації, поглиблюють знання англійської мови, збагачують словниковий запас, розвивають навички читання та

аудіювання, стимулюють монологічне та діалогічне мовлення. Більше того, пісня суттєво впливає на емоційну сферу учнів. Зазначається, що іншомовна діяльність на фоні музики сприяє не тільки запам'ятовуванню матеріалу, але й знімає втому в процесі навчання [7, с. 47].

Незважаючи на всю різноманітність методів і прийомів навчання англійської мови учням, необхідно передбачити такі види роботи, які б зняли стрес і втому. Проводячи уроки, потрібно включити вправи на релаксацію. Проводячи такі вправи, вчитель ставить перед учнями мету запам'ятати мовленнєвий матеріал.

Крім того, необхідно також прагнути урізноманітнити матеріал, який сприяє розвитку пам'яті та усних умінь та навичок. На уроках можна використовувати додатковий матеріал у вигляді рифмовок, віршів, приказок і т.д. Цей матеріал дозволяє запам'ятовувати основні граматичні моделі та використовувати їх у повсякденній практиці. Крім того, процес навчання перетворюється на веселу гру, яка підтримує інтерес до предмету.

Підвищення мотивації на уроці йде через [14, с. 93]:

- доброзичливе ставлення вчителя;
- використання наочності та іншого дидактичного матеріалу;
- використання країнознавчого матеріалу;
- залучення учнів до самостійної роботи на уроці;
- використання пісень, рифмовок, віршів;
- використання пізнавальних ігор;
- творчу роботу учнів;
- контроль знань, умінь і навичок.

Вчителю, зацікавленому в підвищенні мотивації в учнів, самому слід бути [2, с. 50]:

- впевненим у можливостях своїх учнів і постійно їм про це говорити;
- хвалити їх якомога частіше;

- всіляко показувати особисту зацікавленість в їхніх успіхах;
- уникати таких змагальних завдань, де слабкий учень свідомо програє;
- підтримувати відповіді схвалюючою посмішкою;
- оцінювати не учня, а допущені ним помилки.

Щоб урок був цікавим, учитель повинен бути творчою особистістю. Лише захоплена своєю справою людина, може захопити інших. Плануючи урок, потрібно чітко продумувати кожен його етап, подумки «програти його».

Велику мотивуючу роль відіграє чергування різноманітних видів цікавої діяльності, різноманітних уроків. У своїй практиці вчителі використовують уроки-спілкування, уроки-фантазії, уроки-драматизації, уроки-поезії, відеоуроки, уроки-ігри, уроки-вікторини, уроки-конференції, уроки-тести, дуже добре зарекомендували себе презентації, і т. д. У кожного з цих видів уроків своя домінуюча мотивація.

Мотивуюче значення має і проведення різних заходів з предмету: декада іноземної мови, вечори, присвячені святam англomовних країн, конкурси пісень та інші. Тут зазвичай розкриваються всі таланти школярів.

Таким чином, плануючи свій урок, учитель повинен створювати такі умови, при яких в учнів виникає особиста зацікавленість і потреба у вивченні іноземної мови. Потреба у вивченні повинна відповідати таким різновидам внутрішньої мотивації, як комунікативна (безпосереднє спілкування мовою), лінгвопізнавальна (позитивне ставлення до мови) та інструментальна (позитивне ставлення до різних видів роботи).

2.2 Модель уроку для формування позитивної мотивації під час проведення уроку англійської мови

На уроці іноземної мови відбувається формування іншомовної комунікативної компетенції, що представляє собою складне інтегративне

явище, що включає в себе мовну, мовленнєву, соціокультурну, компенсаторну, навчально-пізнавальну складові. У цьому і полягає специфіка уроку іноземної мови, спрямованого на навчання іншомовного спілкування, формування мовних та мовленнєвих умінь у різних видах мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння, читання, письмо. На думку Е. Н. Соловової, основними характеристиками уроку іноземної мови виступають мовна спрямованість, індивідуалізація, новизна, ситуативність і функціональність [18, с. 73].

Структура сучасного уроку іноземної мови відрізняється великою різноманітністю і визначається багатьма факторами, наприклад, місцем уроку у серії уроків. Разом з тим, в ній представлені варіативні та інваріантні складові, однією з яких виступає рефлексія. При створенні уроку іноземної мови важливо щоб учитель чітко знав програмні вимоги, що пред'являються до результатів кожного рівня навчання, і розумів методичну концепцію, закладену авторами використовуваного ним навчально-методичного комплексу. Іншими важливими вимогами є застосування сучасних освітніх технологій (проектної, критичного мислення, дистанційної, інформаційно-комунікаційної і т.д.) та електронно-освітніх ресурсів, вміння проектувати різні типи уроків, враховуючи їхню специфіку, використання в освітньому процесі автентичних матеріалів, що відображають соціокультурну специфіку країни, що вивчається [1, с. 24].

Сучасний урок іноземної мови повинен відповідати ряду вимог, серед яких методисти називають комунікативну спрямованість процесу навчання, змістовність, виховну та розвиваючу цінність, сприятливу психологічну атмосферу, раціональність обраної структури, правильний розподіл часу між етапами уроку, створення умов для збереження високої працездатності учнів протягом всього уроку, поєднання різних форм роботи (індивідуальна, парна, групова, фронтальна), забезпечення систематичного навчального контролю знань, організація інтенсивної самостійної роботи, використання диференційованого підходу до різних груп учнів, підтримання оптимального

для учнів темпу уроку, зміни видів діяльності, створення проблемних і пошукових ситуацій і т.д.

Успішна реалізація вимог, що пред'являються до сучасного уроку іноземної мови, можлива тільки в тому випадку, якщо вчитель володіє необхідними професійними знаннями і вміннями. Н. Д. Гальскова до професійно-значущих умінь відносить чотири групи умінь, а саме [11, с. 79]:

- вміння пізнавати особливості особистості учня, які формуються і розвиваються на основі процесу самопізнання;
- вміння, пов'язані з плануванням мовного спілкування в навчальному процесі;
- вміння, пов'язані з реалізацією спланованих дій і оцінкою їх результатів;
- вміння аналізувати результати організованого на уроці іншомовного спілкування.

Існують різні підходи до класифікації уроків залежно від обраного критерію. В одній із сучасних типологій виділяють чотири типи уроків, а саме, «відкриття» нових знань, загальнометодологічної спрямованості, рефлексії, розвиваючого контролю [20, с. 18].

Як показує практика, при навчанні іноземних мов методично високоефективними є нетрадиційні уроки. Вони надають глибокий емоційний вплив на учнів, сприяють формуванню стійкої мотивації до вивчення іноземної мови та розвитку творчих здібностей. Нетрадиційні уроки з іноземної мови зазвичай проводяться як підсумкові після вивчення будь-якої великої теми. Нетрадиційні уроки іноземної мови можуть мати форму змагань (естафета, конкурс, КВН, кросворд, вікторина), ігор (ділова, рольова), творчих заходів (казка, концерт, екскурсія, спектакль, свято, мюзикл), публічних форм спілкування (дискусія, прес-конференція, диспут). Уроки іноземної мови, проведені у формі конкурсів, забезпечують можливість узагальнення пройденого матеріалу за допомогою завдань різного типу, активізації вивченої

раніше лексики і граматики, виховання поваги до культури своєї країни та країн, що вивчаються, формування навичок колективної діяльності, розвитку уваги і пам'яті, виховання шанобливого ставлення до суперників в грі і вміння встановлювати робочі відносини в команді, ефективно співпрацювати один з одним. Великого поширення набуло проведення фонетичних конкурсів, в програмах яких значаться декламація віршів на іноземних мовах, виконання пісень та інсценування літературних творів.

Одним з видів нетрадиційного уроку є інтегрований урок, спрямований на розгляд і рішення будь-якої суміжної проблеми, засобом об'єднання знань з різних дисциплін, встановлення міжпредметних зв'язків та їх застосування при вирішенні різноманітних завдань. Проведення інтегрованих уроків дозволяє вирішувати інформаційні, комунікативні та навчально-пізнавальні завдання, розширювати кругозір, підвищувати мотивацію вивчення іноземних мов, удосконалювати вміння аналізувати, порівнювати, зіставляти, робити висновки, сформулювати в учнів уявлення про цілісну картину світу. Інтегровані уроки передбачають використання різного навчально-методичного забезпечення, серед яких фізичні карти, картинки, плакати, книги, прапори, роздатковий друкований матеріал, музичні фрагменти і т.д [5, с. 7].

Можливості іноземної мови в контексті інтеграції з іншими дисциплінами дуже широкі. Найбільш частотними є поєднання іноземної мови з літературою (вивчення творів письменників і поетів), історією (вивчення історії зарубіжних країн), географією (вивчення географічного положення країн і їхнього економічного і політичного устрою, символіки), світової художньої культури (вивчення різних видів художньої творчості).

Прикладами інтегрованих уроків англійської мови та географії можуть бути «*Have you ever been to Australia?*», «*USA*», «*Canada*», покликані систематизувати знання про географічне положення, клімат, рослинний і тваринний світ, розвивати комунікативні вміння в діалогічному та монологічному мовленні, тренувати учнів у сприйнятті на слух мови викладача і однокласників з опорою на слайди презентації, навчити етики

міжособистісного спілкування, виховувати повагу до фактів іншомовної культури і толерантність до іншого способу життя.

Як приклад інтегрованого уроку англійської мови та літератури можна назвати урок за твором письменника, на якому учні знайомляться з важливими віхами життя письменника, вдосконалюють уміння монологічного та діалогічного мовлення, сформулюють уміння висловлювати свою точку зору, працювати з текстом, висловитися логічно і зв'язно.

Сучасну систему освіти неможливо уявити без використання інформаційно-комунікаційних технологій, і уроки іноземної мови не є в цьому сенсі винятком. Одним з переваг їх використання є можливості залучення автентичних матеріалів, необхідних для засвоєння учнями сукупності знань про країну досліджуваної мови, національно-культурні особливості соціальної і мовної поведінки носіїв мови, норм етикету, стереотипів мовної і немовної поведінки представників певної соціокультурної спільності.

Широке поширення має використання презентацій Power Point, що дозволяють реалізувати принцип наочності, впливаючи одночасно на різні канали сприйняття і види пам'яті. Їх використання дозволяє активізувати увагу учнів, створювати яскраві образи, що сприяє запам'ятовуванню інформації. Презентації Power Point можуть використовуватися на етапі семантизації лексики, дозволяючи безпосередньо асоціювати слово на іноземній мові з предметом, якістю і дією. Тематика презентацій дуже різна і варіюється від лексики і граматики до країнознавчих тем [25, с. 15].

Іншим нововведенням уроку іноземної мови стало використання Інтернет ресурсів, тому що вони не тільки володіють колосальними інформаційними можливостями, а й дозволяють створювати автентичне мовне середовище. Включення Інтернет-ресурсів в зміст уроку здійснюється за різними напрямками: для самостійного пошуку інформації в рамках роботи над проектом або виконання завдання; для пошуку слів з електронних словників, і особливо їх тлумачень; вдосконалення вмінь аудіювання, шляхом прослуховування автентичних текстів; поповнення лексичного запасу,

особливо в контексті оволодіння сучасною лексикою; для демонстрації культурних об'єктів країни, що вивчається; для формування навичок і вмінь читання. Крім цього, Інтернет забезпечує можливість підготовки до ДПА, участі учнів у тестуванні, вікторинах, конкурсах, олімпіадах і т.д [9, с. 10].

Принцип діалогу культур реалізується на уроках-екскурсіях, які передбачають використання культурознавчого матеріалу про рідний край, місто, вулицю, пам'ятку, формує вміння представляти свою культуру на іноземній мові, розповісти про її самобутність, розвиває комунікативні здібності, розширює кругозір учнів, розвиває вміння навчального співробітництва при виконанні групової роботи [17, с. 375]. Тематика уроків-екскурсій на іноземних мовах вельми різноманітна (комплексні, краєзнавчі, літературні, історичні та ін.), і, найчастіше, проводяться як узагальнюючі і підсумкові по темі або розділу програми («*London is the capital of great Britain*», «*Washington*»).

Наприклад, урок-екскурсія може бути проведений в якості підсумкового при вивченні розмовних тем («*In the library*», «*My school*»), під час якої учні мають можливість застосовувати на практиці свої знання іноземної мови. У процесі екскурсій учні виконують ролі екскурсоводів, бібліотекарів і гостей з країн, задають питання, вдосконалюючи навички діалогічного мовлення, уточнюючи і перепитуючи отриману інформацію. У рамках такої екскурсії можна практикувати навички монологічного мовлення, розповідаючи про відомих зарубіжних письменників, а також фонетичні навички, декламуючи вірші та уривки на іноземних мовах.

Віртуальна екскурсія є одним з найбільш видовищних способів візуалізації, що створює в учнів повну ілюзію присутності. Перевагами віртуальної екскурсії є наочність, можливість повторного перегляду, наявність інтерактивних завдань, сучасних ефектів, що створюють емоційний фон. Наприклад, перед екскурсією «*St. Paul's Cathedral*» проводиться підготовча робота, в рамках якої активізується лексика, надаються роз'яснення щодо країнознавчих реалій, а після її проведення здійснюється контроль розуміння

за допомогою питань, заповнення пропусків в реченнях відсутньою інформацією, складання монологічного висловлювання з теми. Закінчується екскурсія підсумковою бесідою, в ході якої вчитель спільно з учнями узагальнює, систематизує побачене і почуте, виділяє найістотніше, здійснює рефлексію. Домашнім завданням після екскурсії може стати написання листа другові, що передає свої враження, складання альбому, підготовка презентації.

Цікавою формою проведення уроків іноземної мови є урок-свято. Уроки даного типу створюють сильний емоційний вплив, дають можливість творчості і самовираження, допомагають занурюватися в культуру мови, що вивчається, розширюють кругозір, виховують толерантне ставлення до традицій і звичаїв, розвивають творчі здібності і пізнавальний інтерес. Найчастіше вони проводяться на країнознавчу тематику, наприклад, святкування Великодня, Різдва, Дня Святого Валентина, Хеллоуїна, що дозволяє активізувати лінгвокультурологічний матеріал.

Отже, сучасний урок іноземної мови відрізняється різноманітністю цілей і завдань, використанням інформаційно-комунікаційних технологій, електронних освітніх ресурсів і варіативний за формами проведення.

ВИСНОВКИ

У бакалаврській роботі здійснено вивчення та аналіз відповідності методичних прийомів виду мотивації як умова організації навчального процесу.

Нами було визначено, що мотивація – це поєднання внутрішніх і зовнішніх рушійних сил, які спонукають людину до активності, встановлюють межі та форми діяльності та надають цій діяльності зосередженості на досягненні певних цілей.

Аналіз методичних джерел показав, що вчені виділяють три типи мотивів залежно від джерел навчальної мотивації: внутрішні – пізнавальні та соціальні потреби; зовнішні – визначаються умовами життя учня, які включають вимоги, очікування та можливості; особисті – інтереси, потреби, ставлення, стандарти та стереотипи, а також інші джерела, що визначають прагнення до самовдосконалення, самоствердження та самореалізації у навчальній та іншій діяльності.

Нами були розглянуті такі групи мотивів: комунікативні мотиви; мотиви уникнення невдач; мотиви престижу; професійні мотиви; мотиви творчої самореалізації; навчально-пізнавальні мотиви; соціальні мотиви.

Мотивація має найбільший вплив на продуктивність навчального процесу та визначає успішність навчальної діяльності. Відсутність мотиву до навчання неминуче призводить до зниження академічної успішності, деградації особистості та, зрештою, до вчинення правопорушень серед неповнолітніх. Тож, мотивація є особливо важливим і специфічним компонентом навчальної діяльності; завдяки мотивації педагогічні цілі швидко перетворюються на розумові цілі учнів; за допомогою мотивації формується певне ставлення учнів до предмету та реалізується його ціннісне значення для особистісного розвитку; завдяки формуванню позитивної мотивації можна значно покращити показники якості пізнавальних процесів.

Плануючи свій урок, учитель повинен створювати такі умови, при яких в учнів виникає особиста зацікавленість і потреба у вивченні іноземної мови. Потреба у вивченні повинна відповідати таким різновидам внутрішньої мотивації, як комунікативна (безпосереднє спілкування мовою), лінгвопізнавальна (позитивне ставлення до мови) та інструментальна (позитивне ставлення до різних видів роботи).

Отже, сучасний урок іноземної мови відрізняється різноманітністю цілей і завдань, використанням інформаційно-комунікаційних технологій, електронних освітніх ресурсів і варіативний за формами проведення.

Я, Гужвенко Ірина Сергіївна, своїм підписом засвідчую, що моя бакалаврська робота «Відповідність методичних прийомів виду мотивації як умова організації навчального процесу» виконана з дотриманням усіх вимог до наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань, самостійно та індивідуально. При написанні роботи я дотримувалась принципів академічної доброчесності та несу відповідальність за порушення загальноприйнятих правил цитування.

Підпис

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Галопова С. В. Сучасні методи викладання іноземних мов за рубежем /С. В. Гапонова// Іноземні мови. – 1997. – №4. – С. 24-28.
2. Джава Н. Проблемні методи навчання іноземних мов. Дискусія. /Н. Джава// Нова педагогічна думка. – 2005. – № 3. – С. 49-53.
3. Дон О. М. Ефективність застосування дидактичних ігор у навчально-виховному процесі /О. М. Дон// Наша школа. – 2000. – №2-3. – С.86-91.
4. Кондратюк І. Г. Активізація навчальної діяльності учнів на уроці. /І. Г. Кондратюк// Англійська мова та література. – 2006. – № 15. – С. 2-7.
5. Краснопольський В. Е. Активізація пізнавальної діяльності учнів засобами комп'ютерної техніки (на матеріалі викладання англійської мови). Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.01 / В.Е. Краснопольський. – Луган. Держ. Пед. ун-т імені Т.Г. Шевченка. – Луганськ, 2000. – 20 с.
6. Мілютіна З.Т. Впровадження інтерактивних технологій навчання на уроках іноземної мови. /З. Т. Мілютіна// Управління школою. – 2005. – № 19 – 21. – С.49 – 51.
7. Овсяна Н. Г. Ресурси Інтернет для вивчення англійської мови. /Н. Г. Овсяна// Англійська мова та література. – 2008. – № 19 – 21. – С. 47 – 49.
8. Потапенко С. Пошук нових лінгво-педагогічних технологій навчання англійської мови /С. Потапенко, С. Тезікова// Рідна школа. – 2000. – серпень. – С. 65 – 67.
9. Сергєєва О. Використання комп'ютерних програм на уроках англійської мови./О. Сергєєва// English. – 2008. - № 31 – 32. – С. 10 – 17.
10. Скорнякова М. Є. Сучасні методи викладання англійської мови. /М. Є. Скорнякова// Англійська мова та література. – 2005. – №28. – С. 2 – 12.
11. Ходос Б. Метод проєктів як один з прийомів активізації пізнавальної діяльності учнів у викладанні іноземної мови /Б. Ходос// Рідна школа. – 2005. – №5. – С.79 – 80.

12. Черненко О. Використання технології методів проектів у навчанні іноземної мови /О. Черненко// Англійська мова та література. – 2002. –№ 12. – С. 7– 8.
13. Шевченко Е. Б. Використання інтерактивних технологій для розвитку пізнавального інтересу на уроках англійської мови. /Е. Б. Шевченко// Англійська мова та література. – 2005. – № 24. – С. 4 – 6.
14. A Common European Framework of Reference for Languages Learning, Teaching, Assessment. – Strasbourg, 2001. – 264 с.
15. Brown H. D. Principles of Language Learning and Teaching./H. D. Brown – New Jersey: Prentice Hall, 2015. – 285 p.
16. Coombe Ch. A Practical Guide to Assessing English Language Learners / Ch. Coombe, K. Folse, N. Hubley. – The University of Michigan Press, 2007. – 202 p.
17. Grabe W. Current Developments in Second Language Reading Research / W. Grabe // TESOL Quarterly, 2001. – 25 (3)– P. 375–406.

СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

18. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. Вид. 2-е, випр. і перероб. / Кол. авторів під керівництвом С.Ю. Ніколаєвої. – Київ: Ленвіт, 2002. – 328 с.
19. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах : підручник / Л. С. Панова, І. Б. Андрійко, С. В. Тезікова та ін. – Київ: ВЦ «Академія», 2010. – 328 с.
20. Педагогічний словник/ За ред. Дійсного члена АПН України Ярмаченка М. Д. – Київ: Педагогічна думка, 2001. – 514 с.

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

21. Щербань П. Дидактичні ігри у навчально-виховному процесі /П. Щербань// Початкова освіта. – 2009. – №9. - С.18.
22. Близнюк О. І. Ігри у навчанні іноземних мов: посібник для вчителів./О. І. Близнюк, Л. С. Панова – Київ: Освіта, 2001. – 64 с.
23. Огієвич О. Дидактична гра – шлях до підвищення якості навчання і виховання учнів. Анотація досвіду /О. Огієвич//Нова педагогічна думка. – 2005. – №1. - С.83.
24. Осадчук Р. І. Дидактичні ігри у навчальному процесі школи. /Р. І. Осадчук// Педагогіка і психологія. – 1996. – №4.– С. 102 – 110.
25. Панаєтова О. А. Використання методу проєктів на уроках країнознавства /О. А. Панаєтова// Англійська мова і література. – 2003. – № 30. С. 15 – 19.

ДОДАТКИ

Додаток А

Клас 9

Lesson What Do You Know About Stress?

Тип уроку Урок засвоєння набутих знань.

Цілі

Практичні – головна: удосконалювати навички аудіювання, усного мовлення, діалогічного мовлення, використовуючи лексичні одиниці з теми; здатність до здогадки, вміння працювати в парах;

допоміжні: активізувати вживання в мовленні тематичної лексики.

Виховна: виховувати культуру спілкування та колективну співпрацю.

Розвиваюча: розвивати логічне мислення, мовну догадку, пам'ять учнів та ерудицію учнів.

Освітня: розширити світогляд учнів та їх знання про роль стресу нашому житті.

Обладнання: відеоматеріал «Effects of Stress», картки, ілюстративний матеріал, роздатковий матеріал.

Етап. Мета. Прийом	Зміст роботи
<p><u>Початок уроку</u> Етап 1. Організаційний момент Мета. Залучити учнів до роботи Прийом. Привітання та бесіда з класом.</p> <p>Етап 2. Фонетична зарядка. Прийом Слухання та повторення прислів'я за вчителем.</p> <p>Етап 3. Введення в іншомовну атмосферу. Прийом 1. Робота в режимі «учень-клас»</p>	<p>T. Good Morning, pupils! I hope you are fine today and you will be active, energetic and creative at the lesson. So it is high time to start.</p> <p>T. Look at the blackboard. You can see the proverb. Listen to me and repeat after me.</p> <p>“Laughter is the best medicine”</p> <p>T. Do you understand the meaning of this proverb? Who can say me in his own words?</p> <p>T. Who is on duty today? Come to the</p>

Прийом 2. Робота в режимі «учитель-клас»

Основна частина уроку

Етап 4. Оголошення теми та мети уроку

Мета. Створити в учнів установу на сприймання матеріалу

Етап 5. Гра «Створи прислів'я»

Прийом. Робота в парах

Етап 6. Говоріння

Мета Удосконалити вміння учнів в говорінні використовуючи лексику з теми.

Прийом Робота в режимі «учитель-клас»

blackboard and ask your classmates some questions about the role of health using topical vocabulary as much as possible.

T. Today we continue discussing the theme “Man and His Health”. So, you know that every day you can confront different situation that can cause stress. And our lesson will be devoted to the factors of the stress.

T. Now I will give you cards. You can see beginnings of the proverbs and their endings. Your task is to match them and give the explanation. Work in pairs. You have 2 minutes for this task.

A sound mind	is above wealth
Good health	makes a man healthy, wealthy and wise
What can be cured	die
Early to bed and early to rise	must be endured
Never say	in a sound body

T. Now let's speak about stress in our school life. Try predicting answers to the questions. More than one answer is possible.

1. Which of these people can suffer from a lot of stress?

- a) Police officers.
- b) Students.
- c) Factory workers.
- d) Teachers.

2. Which of these factors can cause stress?

- a) A lot of free time.
- b) Problems with people.
- c) Some social situations.
- d) Doing sports.

3. What can we do to relax and reduce stress?

- a) Organise our work/studies.
- b) Eat a lot.
- c) Do exercise.
- d) Talk to people about problems.

<p>Етап 7. Аудіювання Мета. Удосконалити вміння учнів сприймати на слух відеоматеріал Приєм. Активне слухання та відповіді на запитання.</p> <p>Етап 8. Складання власного діалогу. Мета. Удосконалити вміння учнів у говорінні використовуючи лексику з теми. Приєм. Робота в парах.</p> <p><u>Заключна частина уроку</u> Етап 9. Домашнє завдання</p> <p>Етап 10. Підсумки роботи, оцінювання учнів</p>	<p>T. Now we will watch an interesting video. Listen to it very attentively and be ready to answer my questions.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. What can cause good stress? 2. Is negative stress just in our head? 3. How can negative stress affect us? 4. Does stress make us looking older? 5. How does stress effect our memory? 6. How can you manage stress? <p>«Effects of stress» https://www.youtube.com/watch?v=TZZIIKXcolo</p> <p>T. Now you should make up dialogues “How can I cope with stress”. You have 5 minutes for this task.</p> <p>T. At home you should write an opinion essay “The role of good stress in my life ”</p> <p>T. Today you’ve learnt a lot of information about stress and how you can cope with it. You worked hard and were very active. See you next time. Goodbye.</p>
--	---